

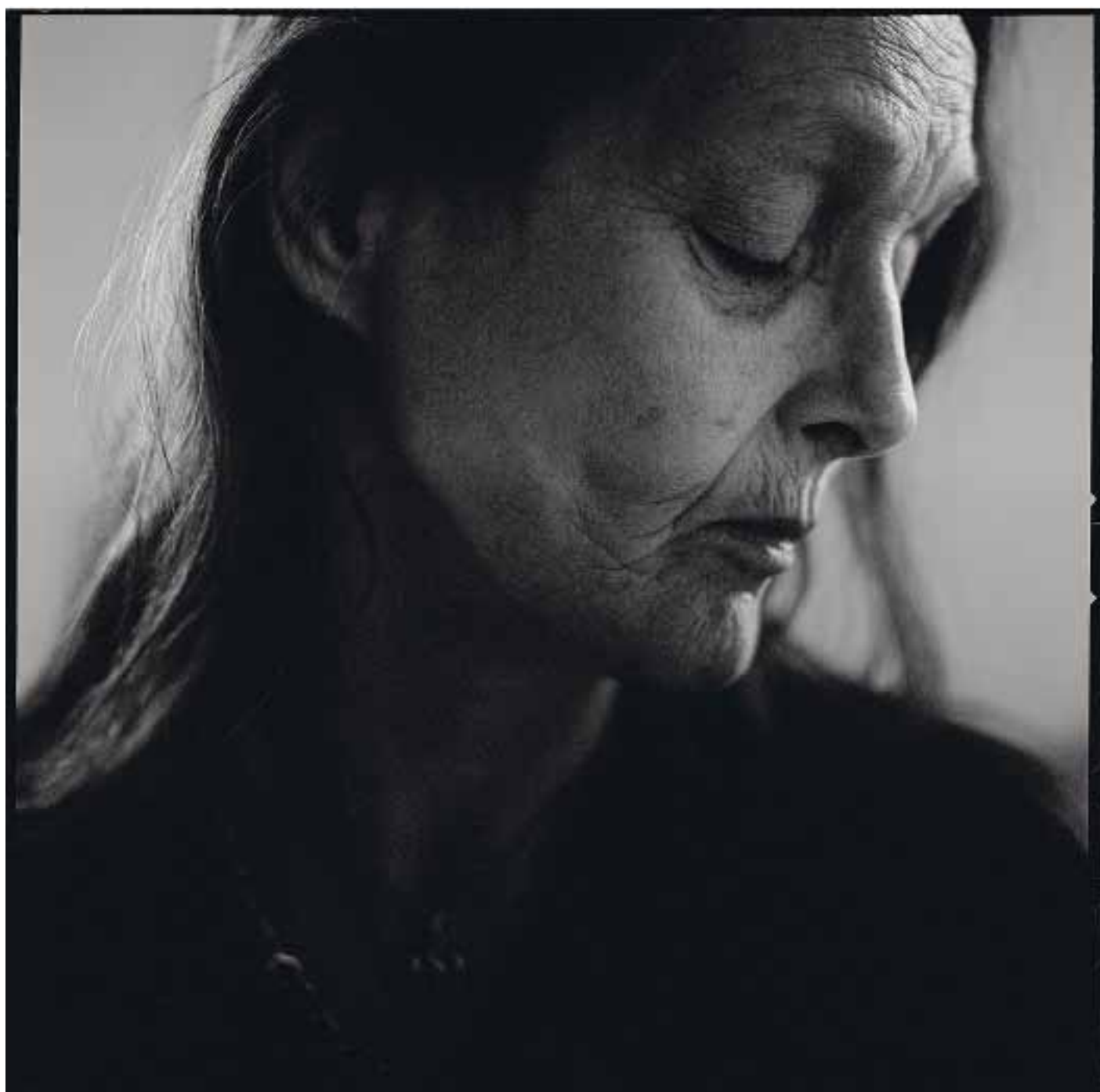
PORTRÄTT **KENT KLICH**

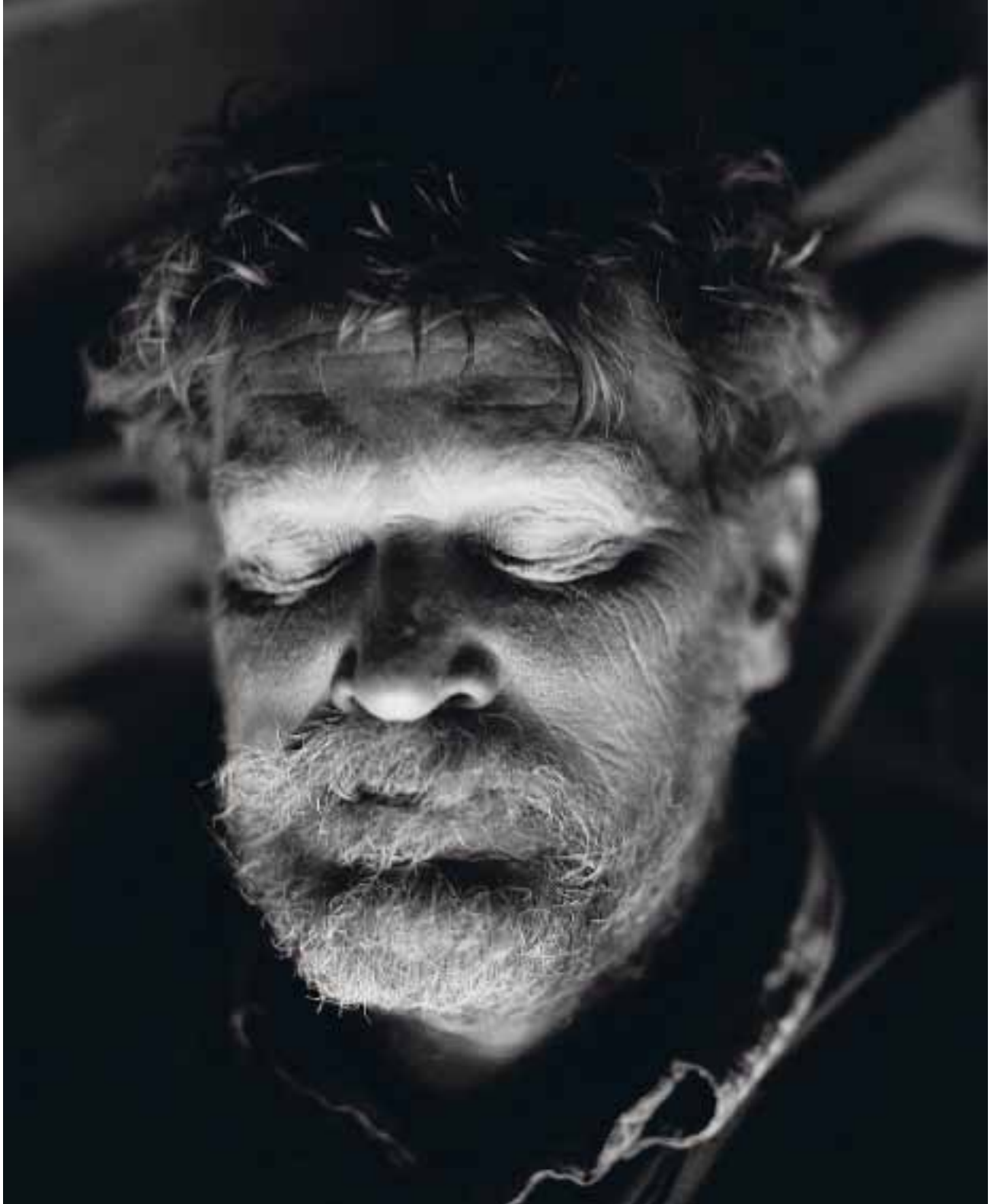
Ett längre perspektiv

Någon skulle nog kalla honom konstnär, själv föredrar han berättare. Kent Klich är psykologen och socialarbetaren som tog till kameran och blev en av vårt lands främsta bildjournalister.

TEXT **LINUS HÖÖK**

FOTO **KENT KLICH**

Vi cyklar från Hovedbanegården i Köpenhamn, Kents hemstad sedan mitten av 1980-talet. Styr ner mot Axelatorv, i cykelkorgen ligger rygg-säcken med kameran. Förhoppningsvis ska någon av Köpenhamns hemlösa ligga och sova vid torget. Kent Klich vet ganska väl var det brukar slumras och vid vilka tider. Förhoppningsvis ska det bli omkring tolv bilder. Tåta porträtt av sovande hemlösa som ska tryckas upp på plakat och ställas ut i stadskärnan.

I bilderna krockar den privata världen med den offentliga. Mimiken försvun-

nen, ögonen slutna och där bakom är en människa i sin mest privata situation placerad i offentligheten. Vi kan se att det är en hemlös på skäggstubben och smutsen. Den kanske lite skrämmande gestalten som annars bara skulle skymtat i periferin. Nu är han någon annan, en person tätt inpå. Den som sover syndar inte. En sovande människa kan heller aldrig vara hotfull. I stället väcks nyfikenhet, medmänsklighet eller kanske skuld.

I flera månader nu har Kent cyklat omkring och fotograferat. Inte i smyg, för liksom alla hans tidigare projekt bygger bilderna på en tät kontakt, överenskom-

melser där han är lika delar fotograf och kamrat.

– Nu har jag lärt känna ganska många. De flesta sover ganska lätt och är vana att vakna till om folk kommer för nära. När de ser att det är jag somnar de om, eller slumrar.

På en bänk vid Axelatorv träffar vi Tommy. Han är vaken. Det är en av vårens allra första solskensdagar och Köpenhamn visar sig från sin bästa sida. Kent och Tommy snackar lite och kommer överens om när det är dags för nästa bild.

– Jag hoppas att bilderna kan väcka nyfikenhet, en vilja att få veta vem män-

FOTO: PRIVAT

niskan bakom ansiktet är, säger han när vi cyklar vidare.

Vi fortsätter förbi Rådhusplatsen, Gamla Torv, sedan Kulturvet och till sist en promenad genom Örstedtsparken. Men den här dagen sover ingen och Kents Pentax 67 får ligga kvar i ryggsäcken.

Att fotografera hemlösa som sover är på sätt och vis typiskt för Kent Klich. Sedan starten på sin fotografkarriär har han hållit en rak linje i sina ämnesval. De drabbade och utsatta. Personerna bortom de tillfälliga katastroferna, människor vi helst refererar till som samhällsfenomen: barnhemsbarnen, narkomanerna, de hemlösa och gatubarnen. Dessa gestaltar han sedda ur en väns perspektiv, utan att censurera sig, han är en kamrat som inte backar för livets mörka sidor.

– Om jag blickar tillbaka på vad jag hållit på med de senaste 25 åren är det ganska självklart vad som driver mig. Dels har det med min bakgrund att göra. Jag har levt nära människor med ganska svarta upplevelser. Pappa var en glad människa, men när jag blev äldre kunde han berätta om svåra tider i livet, som då han var fängslad i nazityskland. Han var polack och hade vid andra världskrigets början delat ut flygblad med uppmaning att göra uppror mot tyskarna. Något som format mig är också min mormor som var schizofren och berättade om rösterna hon hörde. Det finns en utsatthet att leva nära sådant, en rädsla för att det kan drabba mig. För att inte vara rädd att jag själv ska drabbas av ett samhälle eller en sjukdom kunde jag antingen hålla det borta, undvika ämnet. Eller välja att gå rakt in i mörkret och

se om det var så farligt som jag trodde. Oftast är fantasin värre. Men ibland är faktiskt verkligheten värre, som med Beth till exempel.

Beth är den kvinna som skulle bli föremål för hans första stora projekt: *Beths bok* som kom ut 1988. Beth var då 39 år. Det är också hon som är huvudperson och medförfattare till den bok som nu, 25 år efter deras första möte, släpps med titeln *Picture/Imperfect*.

På sida efter sida ritas Beths liv ut i flera skikt. En berättelse som rör sig mellan Beths eget berättande och Kents blick. Modigt tar Beth läsaren i handen och visar vägen genom dagboksanteckningar, sina sjukhusjournaler och bilder från sitt fotoalbum. Och hela tiden går Kent bredvid och pekar ut sina perspektiv,

FOTO: PRIVAT

NÄR JAG TITTADE I BETHS FOTOALBUM
INSÅG JAG ATT DET SÅG UT PRECIS SOM
MITT EGET - DET BÄSTA AV LIVET,
BILDER SOM VISAR DET MAN VILL
KOMMA IHÅG. FÖDELSEDAGAR,
HÖGTIDER, DET DUKADE BORDET SOM
DET SÅG UT INNAN NÅGON SATT SIG.

FOTO: PRIVAT

skrupelfritt och kärleksfullt. Som det verkar utan att varken försköna eller göra något mer förfärligt.

Som en punkt på berättelsen sitter en plastficka med en DVD fastlimmad på den bakre pärmén. En videodagbok där vi får möta Beth i hennes vardag de senaste åren.

Berättelsen känns komplett, en historia som kommit så nära det går att gestalta ett liv. Kanske för att det går att känna igen sig i så mycket. Det vackra och tillrättalagda finns där precis som i vanliga fotoalbum, de som på engelska brukar kalas för Picture Perfect. I Picture/Imperfect finns en skrämmande verklighet hela tiden nära.

– Vad man än försöker säga finns det alltid ett annat sätt att se på saker. Jag föreslår inte det ena eller andra sättet att se. Boken är byggd

som vårt minne – vi lägger bara lager på lager av våra erfarenheter. När jag tittade i Beths fotoalbum insåg jag att det såg ut precis som mitt eget – det bästa av livet, bilder som visar det man vill komma ihåg. Födelsedagar, högtider, det dukade bordet som det såg ut innan någon satt sig. Jag vill att läsaren ska känna igen sig och lättare kunna ta till sig Beths liv. Se att hon inte är så annorlunda trots att hon lever ett väldigt annorlunda liv.

Både Beth och Kent står som upphovsmakare till boken. En självklarhet, men det var också en överenskommelse som gjordes för 25 år sedan när de sågs första gången.

Kent var nyexaminerad från fotografutbildningen vid ICP i New York och var klar över vad han ville jobba med.

Efter sin psykologexamen hade han provat

på både rollen som socialarbetare och speciallärare för problemungdomar. Nu ville han berätta. Vad han skulle berätta om var däremot mer oklart, men det skulle helst vara något i Köpenhamn. I New York träffade nämligen en tjej, fotografen Tina Enhoff, och efter examen flyttade de till hennes hemstad.

I samma veva tipsar en kompis om Beth och att hon har en dröm om att göra en bok om sitt liv. Kent får adressen till ett visst Pensionat Vesty och går dit.

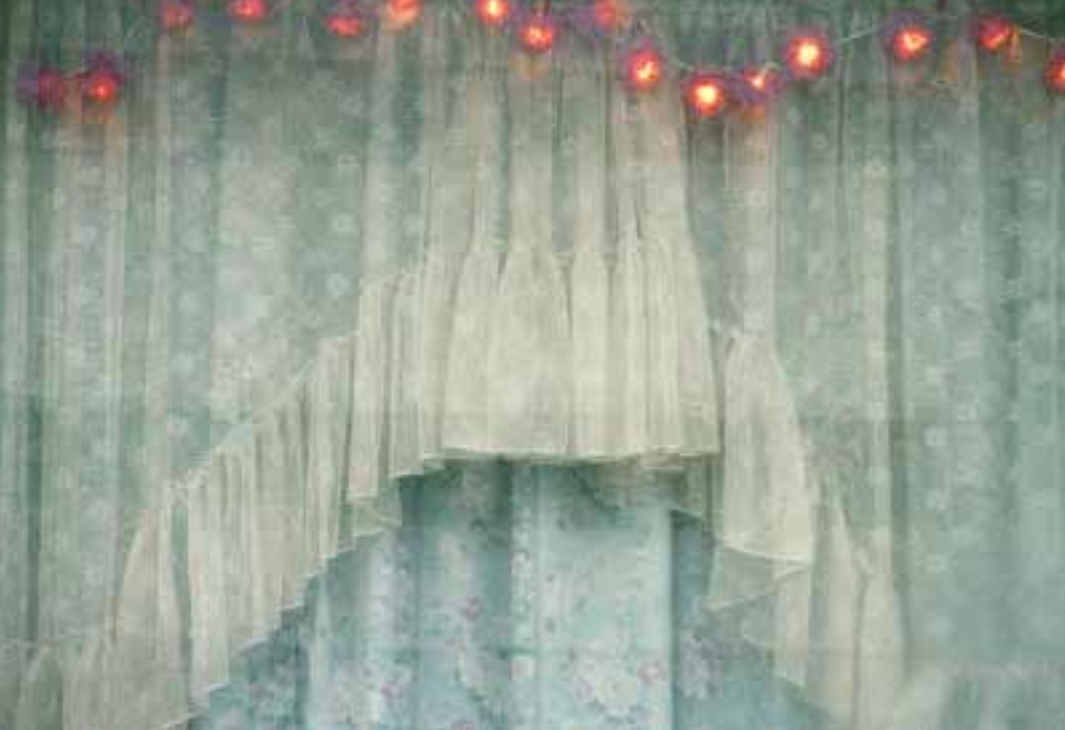
Tunga draperier har dragits för fönstren, cigarettroken ligger som en dimridå över det lilla rummet. En säng och ett handfat, toalett i korridoren. I Sverige hade ett liknande hyreshus kallats för ungarshotell. På sängen sitter Beth och de kommer överens om att de tillsammans

JAG ÄR EN NYFIKEN MÄNNISKA MED EN KAMERA.

FÖRHOPPNINGSVIS VÄCKER MINA
BILDER FRÅGOR OCH INSIKTER HOS
ANDRA OCKSÅ.

FÖR ATT INTE VARA RÄDD ATT
JAG SJÄLV SKA DRABBAS AV ETT
SAMHÄLLE ELLER EN SJUKDOM
KUNDE JAG ANTINGEN HÅLLA
DET BORTA, UNDVIKA ÄMNET.
ELLER VÄLJA ATT GÅ RAKT IN I
MÖRKRET OCH SE OM DET VAR
SÅ FARLIGT SOM JAG TRODDE.

FOTO: LINUS HÖÖK

KENT KLICH

Ålder 55 år

Familj Fru Tina Enghoff (fotograf) och två barn

Bor Köpenhamn

AKTUELL MED

Utställning på Köpenhamns gator av sovande hemlösa

Boken Picture/Imperfect

Tidigare böcker

Beths bok 1988

El Niño 1999

Ceausescus barn 2001

PÅ SÄTT OCH VIS FOTOGRAFERAR JAG MEST FÖR MIG SJÄLV, JAG VILL FÖRSTÅ DET SOM HÄNDER OMKRING MIG. OCH ATT VARA PÅ GATAN HJÄLPER MIG ATT SE MIG SJÄLV OCH MINA EGNA VAL I LIVET BLIR TYDLIGARE.

ska göra en bok om hennes livs historia.

Hon tackade ja eftersom hon tyckte jag var trevlig, men i efterhand har hon sagt att hon aldrig trodde att det skulle bli något, säger han.

Det har gått 25 år sedan den dagen och blivit två böcker. Vänskapen består alltjämt. Under åren har han också levt med gatubarn i Mexico. En tioårsperiod då han reste fram och tillbaka för att hjälpa till, umgås, spela fotboll och fotografera. Resultatet blev boken *El Niño*, ett dokument i småbilsformat tillräckligt intimt för att vara fotograferat av något av gatubarnen själva. Hans tredje bok *Ceausescus barn* fotograferades på ett barnhem i Rumänien. Vackra porträtt i mellanformat av barn som via dåligt kontrollerade blodtransfusioner under Rumäniens diktatur smittats med HIV. Människor längst ner i värdekedjan, samtliga namngivna med siffran 18 på kläderna. En siffra som betyder HIV-smittad, döende.

Första mötet med barnhemsbarnen var 1994. När man senare återvände i början av 2000 var flera fortfarande vid liv. Resultatet blev en videoinstallation där han intervjuar barnen om livet i allmänhet. Kärlek och framtidströmmar.

En viktig del i hans skapande är att fotograferandet får ta tid.

Att låta bilder vila ett par år gör oftast berättelsen bättre. Det gör det lättare att välja bort bilder som egentligen inte är så bra, men som tidigare varit känsloladdade eftersom situationen när de togs var stark.

För sådana bilder är det också bra att ha en referens på nära håll, någon som stöttar i momentet ”kill your darlings”. I Kents fall är det hans fru Tina Enghoff som får hjälpa till att kapa. Det är också hon som formger hans böcker.

Att leva som fotograf då en stor del av ens tid går åt till större projekt i gränslandet mellan konst och journalistik är ingen lätt ekvation att lösa. Speciellt inte om man som i Kents fall har två barn. Sedan en tid har han tilldelats ett femårigt arbetsstipendium från Konstnärsnämnden, dessutom varvar han projekten med kortare frilansuppdrag och workshops på Göteborgs fotoskola och Fatamorgana i Köpenhamn.

Under några år var han också den enda svensken i bildbyrån Magnum. En tid som efter några prövoår i början av 2000 slutade med att han

återgick till sin egen verksamhet.

– Jag tror inte att de uppskattade mitt material på Magnum. Det är flera moment innan man blir fullvärdig medlem. När det är dags krävs 75 procent av rösterna, och det fick inte jag. I efterhand känns det bra. Jag återvände till att göra det jag tyckte var viktigt och slutade tänka på vad andra ville att jag skulle göra.

Att konsekvent röra sig bland de utsatta borde föda en känsla av maktlöshet, eller en vilja att hjälpa. Är då Kent Klich i själva verket fortfarande en socialarbetare, psykolog och speciallärare förklädd till fotograf?

– Jag är en nyfiken människa med en kamera. Träffar jag en människa som behöver hjälp så hjälper jag. Det gäller nog för de flesta människor. Men jag vill inte romantisera över att vara en världsförbättrare. Då skulle jag nog jobba som socialarbetare i stället, då skulle jag nog nå ut till fler. På sätt och vis fotograferar jag mest för mig själv, jag vill förstå det som händer omkring mig. Och att vara på gatan hjälper mig att se mig själv och mina egna val i livet blir tydligare. Men förhoppningsvis väcker mina bilder frågor och insikter hos andra också. ■